

Kira Muratova



\* XCENTRIC \*



## Kira Muratova

Originalment titulat *Two Stories; One Simple and Other More Complex*, el treball més recent de Muratova es compon de dues històries unides per la màxima de «l'espectacle ha de continuar». La primera part es desenvolupa en un teatre on es prepara una obra amb un actor suïcida de cos present; la segona mostra l'obra mateixa. Sovint comparada amb Nikolai Gogol, la veterana autora mostra un cop més el seu univers tragicòmic juntament amb un treball de càmera fet amb molta cura. *Kukla* es el seu darrer treball que Xcèntric presenta en première mundial.

**Kukla (Dummy)**, Kira Muratova, Ucraïna, Rússia, 2007, 30 min, vídeo

**Dva v odnom (Two in One)**, Kira Muratova, Ucraïna, Rússia, 2007, 124 min, 35 mm



Dva v odnom (Two in One), Kira Muratova

Nascuda el 1934 a l'antiga república soviètica de Moldàvia, Kira Muratova va realitzar els seus primers films als anys seixanta i és una de les cineastes vives més grans de la generació de la «nova onada» soviètica. Muratova i els cineastes coetanis de la VGIK (l'Escola Estatal de Cinematografia) —Tarkovski, Kontxalovski, Ioseliani, Smirnov—, cadascun a la seva manera, van gosar aventurar-se en un territori que en aquell temps continuava sent una terra incògnita en el món del cine. Seguint els passos dels seus homòlegs italians, francesos, polonesos i txecs, aquests directors es van inspirar en històries humanes aparentment «insignificants i antiheroiques» i van portar a la gran pantalla les subtils de les recerques psicològiques i els anhels espirituals d'individus normals i corrents. Com altres grans directors cinematogràfics de la seva generació, Kira Muratova va definir el gènere del cine d'autor contemporani, substituint els personatges estereotipats que desborden la realitat per «persones del carrer», amb una llibertat i una innovació sense precedents en la narració, la cinematografia i l'edició.

El film de Muratova del 1967 *Korotkie vstrechi* (Breus trobades) se centra en un estrany triangle amorós en què una buròcrata local del partit que s'està obrint camí, Valentina (interpretada per la mateixa Kira Muratova), està relacionada amb una senzilla noia de poble, Nadya, per l'amor desesperat i desgraciat d'un home que cap de les dues dones pot dir que sigui seu. Maksim, el marit de Valentina, un geòleg lliure de convencionalismes, dedica la major part del seu temps a fer expedicions (durant una de les quals coneix Nadya) i sembla sentir-se incòmode durant els períodes breus i infreqüents en què torna a casa, quan Valentina l'espera per complir amb les regles i les normes de la vida «convencional».

Després de suportar la persecució sota el règim soviètic i la «dècada de descontentament» del cinema rus provocada per l'enfonsament econòmic dels noranta, en els últims anys Kira Muratova ha ressorgit amb un renovat entusiasme creatiu. La seva col·laboració amb la guionista i actriu Renata Litvinova va donar lloc a una sèrie de pel·lícules que exploren diferents aspectes de la psique humana, en què personatges i fets aparentment prosaics adquireixen qualitats absurdes i surrealistes. Muratova no para de creuar la frontera entre el retrat i la caricatura, l'observació i la imaginació, la història i la mitologia, la realitat i la ficció. Aquesta qualitat surrealista de la seva última obra no prové del seu desig de commoure o provocar el públic, una tècnica explotada per molts cineastes contemporanis. Kira Muratova continua la seva exploració del món de la humanitat i el seu reflex en una imatge en moviment. De fet, en una de les seves entrevistes recents insistia que la «veritat objectiva» com a tal no existeix. «A l'hora de parlar sobre una obra d'art, és ingenu pensar que algú diu la veritat i algú altre no. La «veritat» no existeix! Existeix el món i el caos. I el cervell humà no és capaç de captar-ho tot... L'art mai no representa la veritat, però sempre és una forma de glossar un model del món que no podem captar amb la nostra ment.»

L'última pel·lícula de Muratova, *Dva v odnom* (Dos en un), del 2007, amb guió de Renata Litvinova, és una complexa juxtaposició metafísica de gèneres, estils i conceptes. Basada en el paradigma freudià, aquesta obra —de naturalesa cinematogràfica i teatral— explota els clixés de la psicologia moderna de l'art i fa desfil·lar una sèrie de personatges grotescos, des de Hamlet fins a Don Juan, des de la Ventafocs fins a la dona ideal. Al

El film, molt controvertit pel retrat que fa de la burocràcia en una petita ciutat soviètica, i d'una intel·ligència i subtileza brillants en la descripció dels personatges i la seva frustració existencial, va ser una de les icones de la nova onada soviètica. La premsa oficial va criticar Muratova per ser «ideològicament feble» i per sucumbir a les tendències decadents d'Occident. El seu film següent, *Dolgie provody* (Un llarg adéu), del 1971, va ser prohibit. Muratova es va autoimposar un exili al mar Negre i va continuar la seva obra als Estudis de Cine d'Odessa. El clàssic de Muratova del 1989, *Astenicheskiy sindrom* (La síndrome astènica), un retrat profund i enginyós de la «condició humana» que afligia la societat russa contemporània, va guanyar l'Ós de Plata a Berlín.



mateix temps, l'atmosfera estrafolària i tensa del film sembla fer-se ressò de les realitats absurdes de l'existència postsoviètica contemporània. El curtmetratge *Kukla* (Ninot) va ser filmat per Kira Muratova durant els descansos de la filmació de *Dos en un*. *Kukla* és un homenatge burlesc a un sentit de l'humor exclusiu d'Odessa i, com sempre en l'obra de Muratova, un estudi intransigent de la condició humana.

Programadora: Maria Baker

